

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2018

Smedjebackens kommun

*Johan Tingström
Certifierad kommunal
revisor*

*Elisabeth Husdal
Markus Nyström*

April 2019

Innehåll

1.	Sammanfattning	2
2.	Inledning	3
2.1.	Syfte och revisionsfrågor	3
2.2.	Revisionskriterier	4
3.	Granskningsresultat	5
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	5
3.1.1.	Iakttagelser	5
3.1.2.	Revisionell bedömning	6
3.2.	Mål och målluppfyllelse	7
3.2.1.	Revisionell bedömning	9
3.3.	Rättvisande räkenskaper	9
3.3.1.	Iakttagelser	9
3.3.2.	Revisionell bedömning	12

1. *Sammanfattning*

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens årsredovisning för 2018. Uppdraget är en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2018.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?

Vi bedömer att årsredovisningen allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen inte innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed. Avvikelse mot lag och god sed sker bland annat avseende balanskravsutredning. Med de uppgifter som lämnas i årsredovisningen kan vi konstatera att kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans.

- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

Vi bedömer att årets resultat delvis är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall är delvis förenliga med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. De verksamhetsmässiga målen för 2018 är delvis uppfyllda.

- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Det finns avvikelser mot god redovisningssed avseende tilläggsupplysningarna men vi bedömer inte dessa som väsentliga.

2. *Inledning*

I lag om kommunal redovisning regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är styrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

2.1. *Syfte och revisionsfrågor*

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om.

Nämndernas rapportering till fullmäktige har granskats såsom den presenteras i årsredovisningen.

Granskningen har utförts enligt god revisionssed för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och risk-

perspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma. Vårt uppdrag omfattar inte en granskning och prövning om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef.

2.2. Revisionskriterier

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen (KL)
- Lag om kommunal redovisning (KRL)
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR)
- Fullmäktiges beslutade mål om god ekonomisk hushållning

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Iakttagelser

Utveckling av kommunens verksamhet

I förvaltningsberättelsen redovisas väsentliga händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret. Ur ett ekonomiskt perspektiv redovisas väsentliga händelser som haft påverkan på kommunen i den finansiella analysen på sid 17. Väsentliga händelser presenteras också i respektive nämnds redovisning från sid 36 och framåt.

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelad. I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen uppgifter om pensionsavgångar, både framtida och de som skett under det gångna året. Det framgår inte om det finns något gemensamt mål om vad sjukfrånvaron högst skall uppgå till. Total sjukfrånvaro för år 2018 uppgår till 7,0 % vilket är en minskning från föregående år med -0,13 procentenheter.

Förvaltningsberättelsen innehåller information om andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten. Ekonomiska nyckeltal redovisas men däremot saknas nyckeltal för verksamheten. Olika typer av nyckeltal skulle vara relevant att visa från olika verksamhetsområden. Detta bör på ett tydligare sätt framgå av förvaltningsberättelsen.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar inte en beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och verksamhet utan endast den verksamhet som bedrivs i kommunal förvaltning. I avsnitet om den sammanställda redovisningen finns en kort beskrivning av kommunkoncernen inklusive de kommunala bolagen.

Investeringsredovisning

Årets investeringar redovisas samlat i förvaltningsberättelsen. Upplysningar om budgetavvikelser för större investeringar lämnas i tabellform, däremot redogörs det, likt föregående år, inte för orsakerna till avvikelser i förvaltningsberättelsen. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Driftredovisning

Utfallet av kommunens driftverksamhet redovisas samlat i förvaltningsberättelsen. Upplysningar om orsaker till nämndernas budgetavvikelser lämnas, likt föregående år, inte i förvaltningsberättelsen. Beskrivning av budgetavvikelser finns dock beskrivet i respektive nämnds redogörelse. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Balanskravsresultat

Förvaltningsberättelsen innehåller, likte föregående år, inte en balanskravsutredning i enlighet med KRL 4:3 a.

Balanskravsutredning enligt KRL 4:3 a ska innehålla att följande uppgifter inte beaktas vid beräkning av årets resultat:

1. Realisationsvinster som inte står i överrensstämmelse med god ekonomisk hushållning.
2. Realisationsförluster till följd av försäljning som står i överrensstämmelse med god ekonomisk hushållning.
3. Orealiserade förluster i värdepapper, och
4. Återföring av orealiserade förluster i värdepapper.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Förvaltningsberättelsen innehåller inte en utvärdering av ekonomisk ställning.

I den finansiella analysen redogörs för ett antal finansiella nyckeltal som en del i beskrivningen av kommunens ekonomiska ställning. För en ökad utvärdering av kommunens ekonomiska ställning är vår uppfattning att det bör finnas fastställda riktlinjer som anger vad som är god ekonomisk ställning i Smedjebackens kommun. De fastställda nyckeltalen bör utgöra underlag för utvärderingen.

3.1.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årsredovisningen allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Vi bedömer att förvaltningsberättelsen inte innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed. Avvikelse mot lag och god sed sker bland annat avseende balanskravsutredning. För en ökad följsamhet mot lag och rekommendationer bör vidare väsentliga händelser redovisas även i förvaltningsberättelsen. I nuvarande årsredovisning framgår väsentliga händelser främst i nämndernas redogörelse.

Med de uppgifter som lämnas i årsredovisningen kan vi konstatera att kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans.

3.2. Mål och måluppfyllelse

Kommunfullmäktige har beslutat om fem prioriterade mål som beskriver vad kommunens verksamheter ska uppnå. De kan ses som den övergripande strategin för utvecklingen av kommunen som helhet.

- En kommun för alla
- Jobb och innovationskraft
- Attraktivt boende
- Bra och effektiv kommunal service
- En ekokommun i framkant

Till varje målområde finns ett antal indikatorer för att följa upp de övergripande målen. Måluppfyllelsen bedöms efter färgerna rött, gult och grönt. Årets utfall presenteras tillsammans med föregående års resultat samt med kommentarer gällande utfallet. Slutligen presenteras sammanfattande analyser för respektive mål.

Mål	Antal indikatorer	Måluppfyllelse (%)
En kommun för alla	3 (1 grön, 1 gul, 1 röd)	33 %
Jobb och innovationskraft	5 (1 gul, 4 gröna)	80 %
Attraktivt boende	5 (1 gul, 4 gröna)	80 %
Bra och effektiv kommunal service	6 (2 gröna, 3 gul, 1 röd)	33 %
En ekokommun i framkant	5 (2 grön, 1 gul, 1 röd)	40 %

Totalt så redovisas alltså 24 indikatorer för de fem målen. 13 av dessa bedöms som gröna, genomförda med godkänt resultat. Tre indikatorer har fått rött i bedömningen.

En indikator som bedöms som ej uppfylld är "Ohälsotal, genomsnittligt antal utbetalda dagar med sjukpenning och andra ersättnings typer, för befolkningen 16-64 år". I kommentaren till indikatorn anges att det skett en statistisk förbättring mot föregående år men kommunen ligger näst högst i länet. Den andra indikatorn som inte är uppfylld är "Att särskilda boenden ligger topp 100 i SKL:s kvalitetsmätning". I kommentaren till indikatorn anges en för låg svarsfrekvens för ytterligare slutsats. Den sista röda bedömningen avser andel ytvatten av god kemisk status (%). Endast 48,1% av kommunens ytvatten har klassificerats och 48 procentandelar uppnår ej god status.

Bedömningarna om måluppfyllelsen motiveras genom kommentarer och i den sammanfattande analysen av målet. Det är dock svårt att validera bedömningarna då inga målvärden har utformats vilket försvårar uppföljningen. De sammanfattande analyserna av målen skulle även kunna utvecklas genom att redogöra för de åtgärder som vidtagits utifrån begränsad måluppfyllelse.

Finansiella mål

I budgeten fastställs att de tre första indikatorerna till målområdet ”Bra och effektiv kommunal service” också är övergripande mål för god ekonomisk hushållning.

De sex indikatorerna för målet ”Bra och effektiv kommunal service” är:

- Årets resultat i förhållande till s:a skatteintäkter och utjämning i resultaträkningen (minst 3 %)
- Andel av årets nettoinvesteringar som täcks av årets resultat samt årets avskrivningar.
- Total sjukfrånvaro av sammanlagd arbetstid (%).
- Att grundskolan ligger topp 100 i SKL:s kvalitetsmätning.
- Att särskilda boenden ligger topp 100 i SKL:s kvalitetsmätning.
- Att ordinärt boende (hemtjänst) ligger topp 100 SKL:s kvalitetsmätning.

Av skrivningen i budgeten framgår inte något målvärde för indikatorerna förutom den första. Kommunstyrelsen gör bedömningen att två av indikatorerna är uppfyllda, tre är delvis uppfylld och en är inte uppfylld.

I årsredovisningen kommenteras utfallet för ovannämnda indikatorer enligt följande:

- Årets resultat i förhållande till s:a skatteintäkter och utjämning i resultaträkningen (minst 3 %)
 - Målet att resultatet ska vara minst 3 % av skatter och bidrag är uppnått för 2018. Utfallet redovisas till 3,5%.
- Andel av årets nettoinvesteringar som täcks av årets resultat samt årets avskrivningar.
 - Vi har klarat av investeringsvolymen med egna medel utan att ta upp nya lån.
- Total sjukfrånvaro av sammanlagd arbetstid (%).
 - Sjukfrånvaron har fortsatt att förbättras. Utfall är 7,0 % (7,13 % 2017).
- Att grundskolan ligger topp 100 i SKL:s kvalitetsmätning.
 - Ingen kommentar.
- Att särskilda boenden ligger topp 100 i SKL:s kvalitetsmätning.
 - För låg svarsfrekvens, inget värde 2018.
- Att ordinärt boende (hemtjänst) ligger topp 100 SKL:s kvalitetsmätning.
 - Ingen kommentar.

3.2.1. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årets resultat delvis är förenligt med det finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2018. Två av tre mål som definierats som god ekonomisk hushållning uppfylls och ett – total sjukfrånvaro av sammanlagd arbetstid – bedöms uppfyllas delvis.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall är delvis förenlig med de av fullmäktige fastställda målen i budget 2018.

Vi noterar att det är svårt att validera bedömningarna då det saknas målvärden för merparten av indikatorerna.

3.3. Rättvisande räkenskaper

3.3.1. Iakttagelser

Resultaträkning

Resultaträkningen är uppställd enligt KRL 5.1 och omfattar tillräckliga noter.

Resultaträkningen redovisar i allt väsentligt kommunens intäkter och kostnader för året samt hur det egna kapitalet har förändrats under räkenskapsåret. Jämförelse med föregående år lämnas för varje delpost.

Årets resultat är positivt och uppgår till 21,7 mnkr (26,4 mnkr). Resultatutfallet är en positiv avvikelse mot budget med ca 2,6 mnkr. Inga resultatkommentarer lämnas på avvikande resultat.

I jämförelse med föregående år har verksamhetens intäkter minskat med 28,9 Mkr, verksamhetens kostnader har minskat med 20,1 Mkr och verksamhetens avskrivningar är oförändrade jämfört med föregående år. Av lämnade upplysningar framgår inte orsakerna till intäktsminskning och kostnadsökning.

Resultaträkning

Miljoner kronor	Not	Kommunen		Kommunkoncernen	
		Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017
Verksamhetens intäkter	Not 1	122,4	151,3	287,6	272,8
<i>varav jämförelsestörande poster</i>		0,0	0,0	0,0	0,0
Verksamhetens kostnader	Not 2	-701,2	-721,4	-838,4	-809,0
Avskrivningar	Not 3	-15,4	-15,4	-40,6	-40,2
Verksamhetens nettokostnader		-594,2	-585,5	-591,5	-576,4
Skatteintäkter	Not 4	515,2	516,9	515,2	516,9
Utjämning och generella statliga bidr.	Not 5	99,3	96,7	99,3	96,7
Finansiella intäkter	Not 6	3,7	2,1	2,8	1,2
Finansiella kostnader	Not 7	-2,4	-3,9	-2,5	-4,4
Årets resultat	Not 8	21,7	26,4	23,3	34,1

Framtida avskrivningar kommer att reduceras av de historisk för höga avskrivningar på komponenter som skett tidigare år fram till 2017 års bokslut. Reducering har skett av avskrivningarna i 2018 års bokslut. Bedöms korrekt hanterat.

Driftsredovisning

Av driftsredovisningen framgår att det finns stora budgetavvikelser på flera nämnder, bl.a. kommunstyrelsen -8,8 Mkr, Familje och utbildningsnämnden -5,5 Mkr och Om-sorgsnämnden -4,9 Mkr. Som tidigare år redovisar VBU en positiv avvikelse om 6,3 Mkr (10,8 Mkr föregående år). Netto för nämnder och styrelser är en negativ avvikelse mot budget med -16,7 Mkr. I förra bokslutet redovisades en positiv avvikelse mot budget med 10,1 Mkr.

En av orsakerna till det negativa utfallet för kommunstyrelsen är bl.a. Integrationsenheten som fått statliga bidrag för bl.a. ensamkommande flyktingbarn under tidigare år och byggt en organisation för att ta hand om barnen, fick inte bidragen under 2018 i samma omfattning som tidigare och man har inte kunnat anpassa organisationen i samma takt som bidragen minskat.

I år liksom förra året budgeteras kostnaderna till VBU utifrån en historisk elevfördelning som inte överensstämmer med de senaste årens elevfördelning på skolan. Därmed så är den positiva avvikelsen mot budget redan känd på förhand – här borde man kunna budgetera fördelningen av skolans kostnader utifrån de närmaste årens prognos över elevantalet.

Av årsredovisningen framgår det inte några orsaker till de negativa utfallen mot budget. Den kraftiga försämringen i driftsutfall mot budget och orsakerna till detta är eventuellt föremål för en separat granskning under 2019.

Balansräkning

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter.

Balansräkningen redovisar kommunens tillgångar, avsättningar och skulder per balansdagen.

Från och med 2014 finns ett specifikt krav på komponentavskrivning av kommunens materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4). Under 2015 har kommunen komponentindelat sina fastigheter. Dessa hanteras manuellt i sidoordnat system. Under 2017 uppgraderade kommunen sitt ekonomisystem och en ny modul för anläggningar och inventarier anskaffades som stöd för komponentredovisningen.

De tidigare för höga avskrivningarna på vissa komponenter har reducerat den framtida avskrivningskostnaden på vissa komponenter vilket överensstämmer med RKR:s information om "övergång till komponentavskrivning".

Vid granskningen av balansräkningen har följande väsentliga avvikelser noterats:

- Kortfristig del av långfristig skuld är för lågt värderad med 5,6 Mkr.

Balansräkning

Miljoner kronor		Kommunen		Kommunkoncernen	
		Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017	Årsbokslut 2018	Årsbokslut 2017
	Not				
Tillgångar					
Anläggningstillgångar					
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>					
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	Not 9	380,8	373,9		988,8
Maskiner och inventarier	Not 10	15,2	14,9		19,5
Finansiella anläggningstillgångar	Not 11	41,2	41,2		14,8
Summa anläggningstillgångar		437,1	430,0	0,0	1 023,1
Omsättningstillgångar					
Förråd, lager, exploateringsfastigheter	Not 12	3,0	3,0		5,7
Kortfristiga fordringar	Not 13	54,7	64,5		87,9
Kassa och bank	Not 14	85,1	70,9		83,3
Summa omsättningstillgångar		142,9	138,4	0,0	176,9
Summa tillgångar		580,0	568,4	0,0	1 200,0
Eget kapital, avsättningar och skulder					
Eget kapital					
Varav årets resultat		21,6	26,4		34,1
Varav övrigt eget kapital		58,5	32,1		106,1
Summa eget kapital		80,1	58,5	0,0	140,1
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner	Not 16	55,0	55,3		55,3
Övriga avsättningar		0,6	0,4		8,231
Summa avsättningar		55,6	55,7	0,0	63,5
Skulder					
Långfristiga skulder	Not 17	323,1	330,2		774,5
Kortfristiga skulder	Not 18	121,1	124,0		221,9
Summa skulder		444,3	454,2	0,0	996,4
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		580,0	568,4	0,0	1 200,0
Poster inom linjen					
Borgensåtagande	Not 19	570,7	669,2		184,0
Pensionsförpliktelser äldre än 1998	Not 20	238,1	263,5	238,1	263,5

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är uppställd gällande rekommendation. Den omfattar tillräckliga noter. Överensstämmelse med övriga delar av årsredovisningen finns.

Sammanställda räkenskaper

De sammanställda räkenskaperna är jämte kommunens räkenskaper och omfattar motsvarande noter. Uppställningen följer god redovisningssed.

Tilläggsupplysningar och redovisningsprinciper

Årsredovisningen lämnar inte helt tillräckliga tilläggsupplysningar och redogör inte helt för tillämpade redovisningsprinciper i tillräcklig omfattning.

Följande avvikelser från god redovisningssed har noterats:

- Särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet i koncernföretagen lämnas inte i enlighet med RKR 8.2.
- Upplysningar lämnas inte om operationella och finansiella leasingavtal i enlighet med RKR 13.2. Bland annat lämnas inte upplysning om vilka kriterier som använts om leasingavtal hänförts till operationella avtal enbart med hänsyn till avtalets värde. Vidare saknas uppgifter för operationella och finansiella avtal avseende framtida minimileaseavgifter.
- Upplysningar lämnas inte avseende ränteuppgifter och förfallotider avseende långfristiga skulder i enlighet med RKR 20.

3.3.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Det finns avvikelser mot god redovisningssed avseende tilläggsupplysningarna men vi bedömer inte dessa som väsentliga.

2019-04

Marie Lindblad
Uppdragsledare

Johan Tingström
Projektledare